

Методичний коментар до уроку “Як рухи стають танцем”

Мистецтво створення танцю

Танцювальне привітання

Сьогодні в центрі нашої уваги — танець. Тож і привітання в нас буде незвичайне, танцювальне, без слів — **реверанс** (з французької — глибока пошана, повага) — традиційне привітання танцівників. Отже, все мають розповісти наші рухи, жести й вираз обличчя.

- Подивіться [привітання танцівників](#). У чому його особливість?

Зверніть увагу дітей на те, що рухи танцівниць складніші, вітання вишукане, а от рухи танцівників прості й стримані. Так завжди в усіх вітаннях танцівників усього світу. Різні танцівники можуть вітатися по-різному, але рухи голови (легкий нахил) і присідання (пліє) танцівниць є в усіх реверансах.

- Яким має бути наш вираз обличчя? Куди саме слід дивитися? Чому?
- Доберіть відповідні жести.
- Якими будуть ваші рухи?
- Чи потрібна музика? Яка саме?
- Чи складно вітатися без слів? Чому?

Митець-невидимка

Кожний танець — це історія, яку рухами розповідають під музику хореограф і танцівники. Щоб вона стала близькою та зрозумілою глядачу, щоб вона захопила, справила враження, потрібне поєднання музики й рухів в одне ціле, а танцівники під час виступу мають не зробити жодного фальшивого руху і якомога краще втілили спільний задум хореографа, композитора й додати часточку своєї душі.

Хореограф — митець, що складає танець, так само, як поет складає вірші — добирає до музики послідовність кроків, рухів, фігур відповідно до замисленого образу. Зазвичай глядачі хореографа не бачать, лише насолоджуються результатом його роботи.

Досі ще не навчилися записувати танець словами чи зображеннями, тому рухи танцю передаються від хореографа до танцівників — хореограф показує, танцівники повторюють.

Подивіться, як [працюють хореографи](#).

- Що робить хореограф?
- Як доносить свій задум до виконавця?
- Які способи передавання інформації використовує цей фахівець? Чому саме такі?

Як гадаєте, чи просто добирати рухи до музики, створювати танець? Послухайте “Вальс” із балету [“Жизель”](#) Адольфа Адана та [“Тарантеллу”](#) з балету “Анюта” Валерія Гавриліна. Спробуйте себе в ролі хореографа та створіть танці. Презентуйте свою постановку в класі.

- Чи можна дібрати однакові рухи під кожний фрагмент? Чому?
- До якого фрагмента добирати рухи було легше, до якого складніше?
- До якого фрагмента більше пасують рухи сучасних танців, а до якого — рухи, схожі на балетні?

Де навчають майбутніх танцівників?

Коледж хореографічного мистецтва “Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря” створений у 2001 році за рішенням Київської міської ради як вищий мистецький навчальний заклад.

Це інноваційний хореографічний вищий заклад освіти, створений у незалежній Україні для підготовки артистів і хореографів.

Він носить ім'я видатного українського артиста Сержа Лифаря.

Знайомимось з артистом балету

Серж Лифар (презентація "[Серж Лифар](#)") — український балетний танцівник і хореограф, відомий як один із найвидатніших танцівників ХХ століття. Був засновником Інституту хореографії при Гранд-Опера в Парижі, почесним президентом Національної ради танцю при ЮНЕСКО. Сучасники називали його “богом танцю”, “добрим генієм балету ХХ століття”. Загалом Лифар поставив у “Гранд-Опера” понад 200 балетних вистав і виховав 11 зірок балету.

Сергій Лифар народився найімовірніше в передмісті Києва — у с. Пирогів або ж у с. Віта-Литовська. Родина Лифарів мала глибоке козацьке коріння. Гостюючи у свого діда в Каневі, малий Сергій слухав розповіді про героїчне минуле України та розглядав “пожовклі вицвілі грамоти з восковими печатками, що ними нагороджували Лифарів українські гетьмани та кошові отамани великого Війська Запорозького”.

Хлопчик був наділений тонким музичним чуттям. З дитинства Лифар співав у церковному хорі Софійського собору, брав уроки гри на скрипці, відвідував клас фортепіано в Київській консерваторії. Але визначальною в його долі стала зустріч із Броніславою Ніжинською, сестрою відомого танцівника Вацлава Ніжинського. Саме її київська балетна студія “Школа руху” і стала для 17-річного Сергія першим кроком до вершин слави.

У 1922 році Ніжинська емігрувала до Парижа. Через рік запросила до себе найкращих учнів, і серед них — Лифаря.

За життя Серж Лифар отримав багато відзнак від різних держав, був кавалером найвищих нагород Франції. Видатний реформатор театрального мистецтва Сергій Дягілев казав: “Лифар чекає власної слушної години, щоб стати новою легендою, найпрекраснішою з легенд балету”.

Україна, Київ до кінця життя лишилися світлою мрією Лифаря. “Навіть прекрасний блискучий Париж не зміг примусити мене, киянина, забути мій широкий, величавий Дніпро”, — говорив він. Серж Лифар так і не став французом, бо він українець і вважав своєю Батьківщиною Україну.

Україна в танці

Подивіться два фрагменти хореографічної вистави “Український диптих” (Київська муніципальна українська академія танцю імені Сержа Лифаря, музика — Костянтин Данькевич (Лірична сюїта), Євген Досенко (Героїчна козацька сюїта), ідея Андрія Лягушенка, хореографія та постановка Дмитра Клявіна і Вадима Сабодаша).

- Як ви гадаєте, який фрагмент вистави взято з частини “Лірична сюїта”, а який із частини “Героїчна козацька сюїта”?
- Що допомогло це визначити — музика, костюми, рухи танцю? Чи все одразу?

Головна тема вистави “Український диптих” — любов до України. У виставі хореографи відобразили дві особливості характеру нашого народу. З одного боку — його ліричність і миролюбство, з іншого — героїзм, самопожертву, нестримність у захисті Батьківщини. Щоб найвиразніше показати ці дві особливості, хореографи поєднали класичну й народну хореографію. Класична хореографія — це основа, на якій тримається танцювальне мистецтво. Вона увібрала найвитонченіші гармонійні рухи.

- Подивіться на світлини у підручнику і розкажіть, чим різняться класична та народна хореографія. Як можна відрізнити хореографію за світлинами?
- Чи можна впізнати хореографію за костюмами? Як саме?
- Пригадайте, з народним чи класичним танцем ви вже ознайомилися цього року? У яких театрах можна побачити вистави з класичною хореографією? А де ми бачимо народний танець?

Народна і класична хореографія

Різні хореографії в основі різних танців — класичного та народного.

Народний танець — танець із традиційними для певної місцевості рухами, ритмами, костюмами тощо. Це танець, який люди виконували передусім для себе, а потім — для глядача.

Класичний танець базується на ретельній розробці різних рухів і позицій ніг, рук, корпусу й голови. Це копітка робота, спрямована на вдосконалення спритності, гнучкості, сили й витривалості.

Класична хореографія — основа будь-якого танцю. Витоки її у Франції, тому й досі назви всіх рухів у всьому світі танцівники промовляють французькою. Саме в класичному танці розроблені загальноприйняті позиції ніг, рук, корпусу, голови. Ці рухи використовують у всіх танцювальних техніках, змінюються лише вимоги до точності й чистоти виконання: найсуворіші вимоги до танцівників балету, тому саме балет вважають найскладнішим видом танцю.

- Поцікавтеся в однокласників/однокласниць, хто займається класичним, а хто — народним танцем. Як вони розучують танці? Які в них враження від репетицій і виступів?
- Пригадайте, які народні та класичні танці вам вже відомі.
- Поміркуйте, чи всі танці, які ви знаєте, належать до класичних або народних.

Граємо разом

На уроці знайомимо дітей з іще одним ритмиком. Важливо одразу зрозуміти, наскільки довго він звучить, тобто визначити відповідність між ритмиком Та-а-а-а й уже знайомими ритмиками. Запропонуйте дітям зробити це самостійно, а потім перевірити (порівняти відповіді, обговорити їх, подивитися форзац).

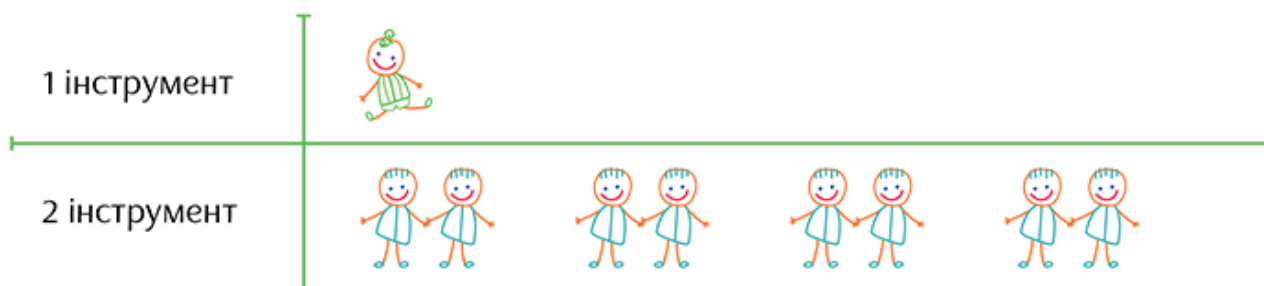
Для закріплення знань можна влаштувати в класі хор ритмиків: діти об'єднуються в групи, співають за різних ритмиків. Щоб порівняти тривалості, діти співають одночасно, тому мають домовитися, наскільки голосно співатимуть ритмики, слухати одне одного.

Виконайте ритм на шумовому музичному інструменті кілька разів.

- Чи будь-який інструмент може звучати як ритмик Та-а-а-а?

Оберіть два інструменти й зіграйте разом цей ритм кілька разів. Зверніть увагу, що один "Та-а-а-а" звучить так само довго, як вісім "Ті".

- Чи часто в ритмічній послідовності з'являється ритмик Та-а-а-а? Чому?

Одна музика — різні хореографії

Послухайте "Козачок" з опери Семена Гулака-Артемівського "Запорожець за Дунаєм".

- Які рухи пасують до музики?

Домовтеся з однокласниками/однокласницями та об'єднайтеся в кілька груп. Одні створюватимуть танець у класичній хореографії, інші — у народній.

- Порівняйте рухи обох танців.
- Який танець було легше виконувати, а який — складніше?
- Які костюми варто дібрати для різних постановок? Чому вони різні?
- Поєднайте танці в хореографічну композицію, виконайте на шкільному концерті та здивуйте учнів інших класів.